

R E G É L Ő.

PESTEN csötörtökön aprilis 24^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Senegalparti kunyhó. *(Folytatás.)*

Délutáni két órakor egy kis sajkat láttak feléjük közelíteni. Mihelyt kikötött, két europai férjfi ugrék ki belőle, 's Picard után kérdezősködtek, kihez ők a' Senegal partján lakó Artigue és Labouré uraktól küldettek, hogy neki 's háznépének segítségükre legyenek; egyik még azt is hozzá tette, hogy nem akarták ama hajókat elvárni, mellyek sz. Lajos szigetén a' karaván áthozatására készítettnek, mivel gondolták, milly sürgetős segedelemre volna Picardnak 's háznépének szüksége. Picard köszönetét akará kinyilatkoztatni, de a' nélkül, hogy arra neki időt engednének, vissza siettek a' sajkára, hogy elhozzák az eleséget, mellyet Picardnak barátjai küldének. Egy nagy kosarat hoztak elő, mellyben puha kenyér, sajt, egy palaczk maderai bor, 's általszürt (filtrirt) viz volt; ezen kívül hoztak magokkal ruhákat is felesége 's leányai számára, Picardnak pedig egy egész öltözetet. A' Picardiak ezen enyhítő szereket feloszták mind azokkal, kik irántok szerencsétlenségökben részvéttel viseltettek, 's gondolhatni, hogy a' lelkes Bégnére kapitány nem a' legkisebb részt kapta; mert Picard szerencsésnek tartá magát, hogy neki haladatosságának ezen csekély bizonyosságát adhatta.

Négy órakor megérkeztek az igazgatóságtól küldetett csónakok, 's annyi kétsültet és bort hoztak, hogy valamenyin enyhithették 's erősithették magokat. A' sajka, mellyre Picard familiája szállott, Artigue kikötő-helybeli kapitánytól vezéreltetett, ugyan attól, ki néhány óra előtt nekik enni valót küldé. Picard és ő, mint régi két barátok, kik egymást nyolcz esztendő óta nem látták, öszve ölelkeztek és szívből hálálkodtak a' végzésnek, hogy ez életben még

egyszeri találkozást engede nekik. Miután a' folyón egy órányira mentek lefelé, Louis (Lajos) városát megpillanták, melly messziről szép tekintetet mutat; de ha közelit az ember hozzá, eltűnik ama csalódás, 's láthatni, milly mocskos, roszul épült, szegény, 's füstös kunyhókkal van megrakva. Hat órakor a' kikötőbe értek. A' kiszállók idvezlésére Schmalz és Lachaumareys urakat kivevén a' gyarmatnak majd minden lakója a' parton valának. Artigue ur legelsőbbben lépett a' partra, hogy megjelenésök iránt az angoly igazgatót tudósítsa, de ez már lóháton Carnet 's egyéb előkelőbb tisztectől kísérve jött eleikbe. Picard leányai 's unoka-huga leginkább vonák magokra mindenki figyelmét, midőn kis testvéreiket karjaikon tartva, anyjok pedig kezében vive csecsemőjét, a' szárazra jöttek. Minden szemből az általok szenvedett inség megfontolása közben könnyek gördültek. Az igazgató látható illetődéssel 's részvétellel fogadá őket. Mind az országban szülöttek, mind az Europaiak körülöttek tódultak össze, 's még a' szerezsen rabszolgák is szánakoztak, és sajnálták szomorú sorsukat.

Az igazgató (gouverneur) ispotályba viteté a' betegeket, 's a' többieket a' lakosok fogadák-be házaikba. Artigue ur magához hívá-meg az egész Picard-familiát, hol hitesétől, két leányaitól, 's a' nála látogatóban levő angoly dámától nagy szívesseggel fogadtattak.

A' fiatal Angolyné igen könyörgött, hogy engedtessek-meg neki ezen familiából egy kettőt magához venni. Ennél fogva Sarolta és Amalia adattak neki által, kiket azonnal házába vitt, 's férje is barátságosan fogadott. Miután öltöző szobába vezették őket, néhány szerezsen asszonyok megfüröszték, fésülték, megkenték, 's bekötözték.

A' nagy lelkű házi asszony fehér ruhát, 's köntösöket ada nekik, mellyeknek hőszinök szembetünően tetszett vissza a' leányok napbarnított bőreik mellett. Mindketten bebizonyíták ugyan lelki erejeket a' kiállott szenvedések 's fájdalmakban, de helyzetöknek ezen rögtön változása azokat a' megrázkódásig fogta-el. Mihelyt némiképpen magokat össze szedték, vendéglőnéjek az ebédlő terembe (szála) vezeté őket, hol reájok a' férj 's néhány angoly tiszték várakoztak; de a' leányok nem ehettek. Az Angolyok közt volt egy fiatal Franczia is, ki mind a' két nyelvet tudván tolmács gyanánt szolgált nekik. Kérték őket, hogy beszélnek-

el hajótörésöket és viszontagságaikat, 's valamennyin csudálkoztak, hogy azoknak sulyja alatt ily gyengéd asszonyok és gyermekek el nem veszték. Azonban Amalia és Sarolta állapotjuk nem engede nekik hosszabb társalkodást; úgy rémlett előttük, mintha a' tenger még most is zajogna, 's magokat ama mérhetlen homok-tértől látnak környékezve. Észre vevén a' nemes Angolyné, hogy nyugalomra volna szükségök, a' nekik szánt hálószobába vezeté, hol alig fekvének az ágyba, már is bezáródtak szemeik.

Majd három hétig marada Picard a' nemes érzésű Angolyoknál, kik példás ember-szeretettel pártolák a' szerencsétleneket; mivel pedig attól tartott, nehogy hosszasabb nálok léte által terhőkre legyen, maga és övéi számára egy kis lakást bérlett-ki, mellybe augusztus első napjaiban hordozkodtak. De Schmalz a' francia igazgató olly igazságtalan 's kegyetlen volt iránta, hogy a' francia kormánybeli élettárból (Magazin) éppen semmi eleséget sem adatott neki, noha abból a' Medusán volt minden hajótörést szenvedők kaptak; és így Picard kényszerítették adósságba verni, és legegyszerűbb, legolcsóbb élelmi szerekre szorítani magát. Midőn egykor szűk asztaluknál lepné-meg őket egy angoly tiszt, ennek hiradásából megtudá inségöket az angoly igazgató, 's azonnal az angoly magazinokból bőséges eleséget küldé nekik. Minden lakos részt vett szerencsétlenségökben; még a' szerencsének közül is sokan hoztak nekik tejet, tojást, kerti gyümölcsöket, 's mindenek készségeket mutatták sorsuk könnyítésére. Csak azok, kik annak tudatját, hogy a' hajótörésnek okai voltak, hordozák szívökben, gyűlölék 's üldözik Picardot, mivel megvesztegethetlen igazságszeretete mellett tőle mint vádolójoktól mindig félhettek.

Picard már most átrándult a' sz. Lajostól két órányira fekvő Babaguey és Safal szigetekre. Amaz egykor bizonyos Artigue urnak engedteték által, hogy azt műveltetés alá vegye; emezt pedig 1807-ben Picard nyerte-meg, és belé pamut-cserjéket (Stauden) ültetett. Picard azonban mostani vissza tértekor mind ezen ültetményeit vad állatok által elpusztitva találta; egy pamut-cserjét se talált már a' szigeten: de még is eltökélé magában, hogy újabb ültetéshez fog kezdeni, 's reménylé azt is, hogy a' Safal-on vadon termett növényeket hamuzsir készítésre fogja használhatni;

csak ugyan ezen célra tett első próbái szerencsés következtetést ígértek. Megtöltvén t. i. egy hordócskát ezen hamuszirból, azt Parisban lakó egyik barátjának küldé, hogy ott chemiai vizsgálat alá vétessék, 's míg annak jósága felől várná az ítéletet, előleg is három szerezest fogadott, hogy szigetjének mivelés alá vétetését ismét elkezdje.

1817-ki januariusban az Angolyoktól ujjalag által adták a' gyarmat a' Francziáknak. Picard már most elfoglalt a' francia igazgatóságtól neki adott hivatalt, 's mint törvényszéki jegyzőnek (Greffier, Notaire) eleség is járt neki a' köz magtárból. Csendes, boldog házi életet izlelt egész familiája, míg 1817-ki júliusban szerencsétlenségére feleségét elvesztette. Már most evvel együtt sirba szállott minden szerencséje; mert ezen vesztéséhez csatlódott a' szerencsétlen esetek hosszú láncza is. Annak holtá után kevés időre hirt kapott, hogy a' chemiai vizsgálatra küldött hamuszirja éppen semmit sem ér. Ez széjjel rontá ugyan ama fellelgyvárakat, melyeket arra épített volt; de még se fájlalta, mert nagyobb szerencsétlenségtől érzé terhelve magát. Esztendő végén látá, hogy hivatalának jövedelmei éppen sem elégségesek gyermekeinek táplálásukra, 's a' kisebbek nevelésükre; azért tehát olly keresetbeli módrról kell vala neki gondoskodni, mellynek jövedelméből szigetjét is művelhetővé tehesse, melly most sokkal kedvesebb volt előtte, mint valaha, mióta az hitesének, 's legkisebb gyermekének temető helye lett. Társaságba állott tehát Sz. Lajosban egy kereskedővel; de ez gyalázatosan megcsalá, 's minthogy a' senegali francia hivatalbeliek minden kereskedés üzésétől el vannak tiltva, panaszt nem tehetett, 's az álnok csalót számadásra nem kényszerithette.

Ezen bal esetekhez járultak még a' hivatalbeli bosszúságok is; de bátor szívvél türe ezeket is, mivel már az előtt ígértetett neki, hogy ismét megnyeri egy gyalog ezrednél a' kapitányságot, melly tisztséget már a' revolutio előtt viselte, és hogy a' senegali igazgatóságtól függő golam-i gyarmat commendansává fog kineveztetni. Ezen reménységgel jött volt ő el Parisból. De Schmalz igazgatónak iránta viselt ellenséges indulatja ama remény teljesedésének utját elállá, és így azt vélte Picard, hogy gyermekei javára készíthető minden planumait csupán a' safal-i sziget munkáltatásán kelletik alapítania. Megkettőzteté tehát a'

szerecsenek számát, kiket a' végre fogadott, 's egy fehér felvigyázót rendele melléjük.

1818-ik esztendő elején úgy látszott, mintha pamut-aratása minden eddigi veszteségeit ki fogná pótolni; az ültetvények legvirítóbb állapotban voltak, 's a' kukoricza, köles és bab is, mellyeket vetett, nagyon jól állottak. Minden vasárnap átevezett gyermekeivel a' szigetre, hogy a' következő héti munkát elrendelje. A' szerecsenek felvigyázója számára a' szigetnek éppen közepén levő domb tetejére nagy kunyhót állíttatott. Ettől nem messze volt felelése 's gyermekének sirja, melly körül mindig zöldelő babot ültetett, mellynek felfolyó szárai a' korlátokra kanyarodván azt minden idegen szem elől elrejtették. Itt szivott magába uj bátorságot és erőt; valahányszor szívének ezen szent helyén késett, mindannyiszor derültebbnek, 's bátrabbnak találák őt gyermekei.

De a' sáskák 's azon éghajlatnak forró, mindent elperzselő szelei olly nagy kárt okoztak uj ültetményeiben, hogy a' folyó esztendőre igen csekély jövedelmet remélhetett, 's kénytelenítették munkásai számát négyre szállítani. Ezen helyzetében, úgy gondolkozék, még egy uj próbát kellett tennie, hogy körülményeit valamelly kereskedői nyereség-kereset által javíthassa. — St. Louisból Golumbia minden esztendőben egyszer egy hadi hajó védelme alatt szoktak a' kereskedői hajók menni; Picard tehát egy ugyan ezen utra személyesen menő kereskedővel szövetségbe állván ama hajók egyikét megrakta ollyan európai portékákkal, millyeket a' golami lakosok pénzért vagy cserében örömet szoktak venni. Két öregebb leányai valának egyetlen vigasztalása; ezek hiven segíték őt, gondoskodtak reá, 's kivált Sarolta példás munkássággal és renddel vezeté a' házi gazdaságot. Az unoka testvérleány még ezen nyár folyamatjában vissza ment franczia országba; de Sarolta és Amália sokkal nemesebb gondolkodásúak valának, hogy sem atyjokat szorultságában elhagynák: noha a' finom miveltségű 's virágzó leánykák mélyen és sajnosan érezték, hogy fiatalságuknak ezen barátságtalan országban, a' társaságos élet minden örömeitől megválva, 's mintegy számkivetésben kellett elsenyvednie.

(Folytatás következik.)

É L E T - T Ö R T É N E T.

Cserny.

Cserny György, ki tulajdonkép Petrovits nevet viselt, Belgrád környékében született 1770. Ezen kalandor még mint gyermek felette gyűlölé a' Törököket, 's ezen belső gyűlölségtől igérelve később egy muselmant gyilkolt-meg. Ezen eset után kénytelen volt megszökni, 's austriai szolgálatba állván altiszt lön; azonban szóváltásba jutván kapitányával 's megfenyítettvén általa, ő azt más világba küldé, 's így ismét Serviába vissza tért, hol egy fegyveres csapatnak vezérje lön a' Törökök ellen, 's olly előmenetelt tett, hogy rövid idő alatt hadi seregét 60,000 főre hozá 's egész Serviát fegyverbe állitá. Mivel azonban atyja a' lázadásban nem csak részt nem vön, hanem azt inkább a' Törököknek elárulni akarta, a' gonosz fiú agyon lövé őt, honnan is Cserny nevezetét nyerte, melly annyit tesz, mint fekete, gonosztevő. Kevéssel azután valamelly csekélységért bátyját is felakasztatá. — Ezen pártütő a' Törökök ellen sok szerencsével vitte a' háborút; 1800-ban elfoglalá Belgrádot, 's őt végre a' Törökök 1803-ban Hospodárnak elismerték. Mind e' mellett is az ellenségeskedések ujonnan kitörték; ő elfoglalá Belgrádot és Szabácsot, végre megverettetett, de azért meg nem győzetett. Ideigleni béke, avagy inkább fegyverszünés félbe szakasztá néhányszor az ellenségeskedést. Az Oroszok 's Törökök közt 1809-ben törvén - ki a' háború, akkor őt a' Moskoviták segíték. Bárha 1812-ben vége szakadt is az ellenségeskedésnek a' két nemzet közt, ő mindazáltal ujonan fegyverhez nyult 1814-ben 's meg is verte a' Törököket Szabácsnál. Végre átlátván, hogy minden iparkodása mellett is, nem képes ő hazáját a' török hatalomtól megszabadítani, előszer orosz országba, később Austriába ment, 's a' határszéli városokban tölté napjait. 1817-ben még egyszer Serviába ment alattomban azon ürügy alatt, hogy elrejtett kincseit felkeresse, de megfogattatván a' Törökök által kivégeztetett, 's feje Konstantinápolyba küldetett.

Novák Dániel.

J E L E S M O N D Á S.

Harag és szerelem.

A' harag és szerelem, ha határ nincs benne, keserves
 Romlással megyen a' rövid élet napjain által.

Vörösmarty.

A' világ örömei szünetlen repdesnek körülünk, majd ide majd amoda vonzanak; de midőn megfoghatni vélnök őket, elrep-
pennek, 's állva hagynak minket remény nélkül. De á k y.

Szerelem rózsája. Az ifúság virányos völgyében fejlődő
virágok közt legszebb a' szerelem szép rózsája; melly égi plánta
a' tiszta szivekért honosították által e' földi hazába. Boldog, ki
e' kellemes virágot szennytelen kezekkel szakaszthatja.

K. D. M.

Cseppek az élet tengeréből. A' könnyek nem egyedül
fájdalom jelecspei; vannak keserv-könnyek, de vannak öröm kön-
nyek is. A' jó Teremtő mind azokon mind ezeken egyiránt csil-
logtatja kegyelmét, 's nincs ember, kinek szemében az öröm har-
matgyöngyekkel ne vegyitené a' fájdalom könnyeit.

Ész nélkül cselekedni baromiség: az ész ellen cselekedni véték.

Matics Imre.

K Ö L T É S Z E T.

A' merész lány.

Népmonda.

Fonó házban van sok leány,	Temetőt ér, sirok közé
Legények is körül,	Remegve támolyog;
A' terhelt rokka még pereg,	Hah, hah! toronyban a' harang
A' társaság örül:	Tizenegyed konog:
„Éj van,—köztünk ki olly merész,	Ez a' félelmes éj-szakasz,
Ki temetőre menni kész?”	Maris! lelkek órája az.
Hallgat leány, hallgat legény	Szepegve kél, szepegve száll,
Ha még olly bátor is,	Néz hátra, néz elé,
Borzad mindannyi 's holt fehér;	És képzelődve lát szemé
Kaczagva kél Maris:	Álrmeket felé;
„Hát mind olly félénk a' legény?	El-el borzadva a' leány
Gyávák megszégyenítlek én.”	Magára szent keresztet hány.
És egy nyársat, hosszú nyársat	Előtte már a' dült falas
kezébe felragad:	Kápolna, 's e' megett
„Anyám sirjához ezt jelül!”	Egyet fordul, egyet kerül,
'S bőszerűten elszalad.	'S ott a' czélsir felett
Maris, Maris! veszély követ;	Megrázkodik, 's minden hajsza
Késő az éj, — Isten veled!	Rémültében fején fel-áll.

Eszén kívül a' nagy vasat
Kereszthez tűzi-le,
'S a' mint hajult a' mint terült,
Kötényét is vele:
Sietve kél, de el nem vált,
Lehull, ott hal szörnyű halált.

Matics Imre.

K Ü L Ö N F É L E.

Lopás előtt felfedezett tolvaj. A' St. Martin Boule-
wardon minap egy jól öltözött ifjú a' legnevezeteseb aranymivesek
egyikéhez megy, hogy magának — a' mint mondá — órát válasszon.
Az ő igen balog magaviselete csak hamar bizonyossá tévé az arany-
mivest, hogy itt nem verés hanem lopás forog a' dologban. „Men-
nyit szánt kegyed az órára?” kérdé az ifiút. — „Száz frankot”
lön a' felelet. „Jól van — mond a' mives — ha nekem kegyed öt-

ven frankot ide rak, legyen az órának birtokosa.“ — Az ifiú ember sebesen el akart távozni. „Maradjon, szerencsétlen ember! — mond hozzá fordulva a' nemes lelkű aranyműves, — talán olly szerencsés vagyok, hogy kegyedet egy rossz tetteről visszatartoztathatom; itt vegye-el e' két ötfrankost, 's mondjon-le olly mesterségről, mellyre nem született.“ — A' fiatal ember köszönő tekintettel távozik, és szemeiben könnyek ragyogának.

Tréfának valóság a' vége. Egy fiatal asszonyságnak kedve jött egy vele társalkodó katona-tisztet tövel karjába szúrni. A' tisztnek félre szökkenése által a' fő mélyebbre ment, mintsem kellett volna. A' tiszt legott fájást érzett, de mutatni nem akará; azonban néhány óra múlva már erős sebláz (Wundentieber) nyomta őt ágyba. Az elhivatott orvos a' megszárt helyet legnagyobb gyulladásban találta, 's hogy a' szerencsétlennek lélete megmaradjon, karját le kellett vágni.

Sok házasság egyszerre. A' manchesteri fő templomban nem régiben egy vasárnap két száz hetven házasulandó párt hirdettek-ki; 100-at ezek közül először és 170-et másodszor 's harmadszor hirdettek. A' kihirdetés az isteni szolgálatot majd egy egész órával meghosszabbította.

Kora házasság tilalma. Az oldenburgi hercegségben a' házasodás 21 esztendő előtt meg tiltatik. Azon Oldenburgi, ki a' törvény daczára a' külföldön adatja magát össze, ha ismét házájába vissza kerül — elválasztatik talán? — éppen nem, hanem négy hétre tömlöczbe záratik.

Szaporított nyugpénz. A' spanyol háború alatt egykor megvizsgálá Napoleon a' dolgozókat, kik a' Saint-Jean-de-Lüze nevű kikötőben a' tenger gyakori áradásai ellen töltéseket raktak. Ott Madame Olabarace, egy brigadérosnak özvegye, neki kérelem-levelet nyujta-be 300 frankból álló nyugpénznek elnyerése végett. Miután Napoleon a' kérelem-írást elolvasta: „Madame! — így szólott az özvegyhez — minden jeles tettek, akármelly időkoraiak es helybeliek legyenek, bennem mindenkor tisztelőjekre találnak, 's így a' kegyed férjének jeles tette is; ime tehát a' 300 frank helyett 1,200 frankot rendelek-ki az asszonynak.“

Francia udvarlás. Husvét vasárnapján a' francia királynál régi szokás szerint személyesen tevék-meg udvarlásaikat a' kir. udvar halásznéji, tojásárosnéji és ételárosa, ki egyszersmind a' becsület-legio tagja. Az elsőbbiek husvét tojásokkal, az ételáros (Garkoch) bayonni sódorrall (sonka), mellyek borostyánnal voltak koszorúzva, kedveskedtek a' fejedelemnek.

Számrejtvény.

Pénzének mennyisége felől kérdeztetvén M. így felelt P-nek: „Ha még annyi forintom volna, mint a' mennyi van, 's ismét fél és negyedrészt annyi, egyszersmind egy forinttal megszerezhetném: éppen negyven öt volna. — Hány forintja volt tehát?

Ruhietl József.

Előbbi rejtvény: 1) Illés. — 2) Mert mindig gyászolják familiájokat.

Szerkezi Róthkrepi Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.